

УДК 81.161.2(075)

Грона Наталія

ORCID 0000-0003-2578-2865

Доктор педагогічних наук, доцент,
викладач вищої категорії, викладач-методист,
Комунальний заклад «Прилуцький гуманітарно-педагогічний
фаховий коледж імені Івана Франка»
Чернігівської обласної ради
(м. Прилуки, Україна) E-mail: natashagrona@ukr.net

Хомич Тетяна

ORCID 0000-0002-4557-3174

Кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри української мови і літератури,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(м. Чернігів, Україна) E-mail: vantrans@ukr.net

ІНТЕГРУВАЛЬНИЙ РЕСУРС ПРАКТИКУМУ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У статті проаналізовано інтегровальну модель практикуму як навчального видання, який є складником навчально-методичного комплексу дисципліни, засобом навчання, ресурсом для здійснення освітньої діяльності.

Методологія. Застосовано комплекс методів дослідження: теоретичних – аналіз лінгвістичної, психологічної, педагогічної літератури з проблеми дослідження; синтез й узагальнення, порівняння; опрацювання досвіду роботи викладачів закладів вищої освіти, визначення поняттєвого апарату дослідження; емпіричних – спостереження й аналіз педагогічних явищ і процесів, колективні та індивідуальні бесіди з метою виявлення основних суперечностей та недоліків у застосуванні практикуму в курсі викладання методики навчання української мови.

Метою статті є висвітлення та обґрунтування ефективного застосування практикуму як інтегровального навчального видання з методики навчання української мови в закладах фахової передвищої освіти.

Наукова новизна. Акцентовано, що підвищення ефективності дистанційної форми навчання у здобувачів освіти нині можливе за умови формування індивідуальної освітньої траєкторії студента. Усе це сприяє оновленню змісту навчальних видань. Важливим завданням науковців, педагогів став пошук інтегровальної моделі навчального предмета, її реалізації в різних складниках навчально-методичного комплексу.

Розглянуто практикум як мобільний жанр навчальної літератури, інноваційне поліфункційне дидактичне явище, яке оперативно відгукується на потреби освітнього процесу: швидко реагує на зміни в навчальній програмі, доповнює, поглиблює теоретичний матеріал.

Теоретико-методологічну основу дослідження складають класичні та сучасні набуття світової і вітчизняної лінгводидактики педагогіки, психології, діяльнісна теорія навчання та розвитку особистості.

Висновки. Вважаємо, що практикум є найбільш зручним засобом фахової підготовки здобувачів освіти, оскільки таке видання є складником методичного забезпечення освітнього процесу і може виконувати багатовекторну роль в оптимізації та підвищенні ефективності навчання в закладах фахової передвищої освіти.

Ключові слова: заклади фахової передвищої освіти, інтегровальний ресурс, методика навчання української мови, навчальні видання, практикум.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Трансформація сучасного освітнього процесу, соціальні виклики спонукають авторів підручників шукати нові шляхи для реалізації особистісно зорієнтованого та діяльнісного підходів в освіті, а також оптимізувати навантаження на здобувачів освіти. Усе це сприяє оновленню змісту навчальних видань. Важливим завданням науковців, педагогів став пошук інтегровальної моделі навчального предмета і її реалізації в різних складниках навчально-методичного комплексу.

Навчально-методичний комплекс (НМК) – це сукупність нормативних та навчально-методичних матеріалів на паперовій та/або в електронній формах, необхідних і достатніх для ефективного виконання студентами робочої програми навчальної дисципліни, передбаченої навчальним планом підготовки здобувачів освіти відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня за напрямом підготовки (спеціальністю) [4]. НМК забезпечує всі основні етапи освітнього процесу – повідомлення навчальної інформації та її сприйняття, закріплення й удосконалення знань, умінь та навичок, їхнє застосування й контроль, реалізації освітньої, виховної та розвивальної мети.

Складниками комплексу є систематизовані навчально-методичні матеріали, зокрема, лекції, семінарські, практичні, лабораторні заняття, практикуми як ресурси для здійснення освітньої діяльності, успішного засвоєння знань, формування фахових умінь і навичок. Практикум як навчальне видання є інтегративним ресурсом практичного й теоретичного аспектів. Практичний складник – базис для глибокого засвоєння методичного матеріалу, систематизації теоретико-методологічних знань.

На сьогодні активізувалася дистанційна форма навчання (вплив COVID-19, військової агресії рф), під час якої значна частина виділяється на самостійну роботу. Підвищення ефективності її у здобувачів закладів фахової передвищої освіти нині можливе за умови формування індивідуальної освітньої траєкторії студента. Усе це сприяє оновленню змісту навчальних видань. Важливим завданням науковців, педагогів став пошук інтегративної моделі навчального предмета і її реалізації в різних складниках навчально-методичного комплексу.

У контексті таких вимог особливого значення набувають засоби навчання, зокрема, практикум як ресурс для здійснення освітньої діяльності, структурно-упорядкована взаємодія яких створює умови для успішного засвоєння знань, комплексного й оперативного формування вмінь і навичок.

Основні принципи такої діяльності є: цілеспрямованість, випереджувальне навчання, фундаменталізація, самостійність й активність в оволодінні фаховими знаннями, індивідуалізація й адаптивність навчання, пошуково-дослідна робота. Реалізація цих аспектів можлива за умови відповідної навчально-методичної підтримки, забезпечення необхідним дидактичними супроводом, зокрема, начальними виданнями.

Аналіз основних досліджень і публікацій з порушеної проблеми. Незважаючи на значний науковий інтерес до теорії підручника, розвиток нормативних вимог до навчальної літератури для ЗВО є малодослідженою темою. Ступінь наукового опрацювання теми в українських наукових джерелах є невисоким. Аналіз спеціальної літератури засвідчив, що за своїм функційним призначенням практикуми як навчальні видання та підручники є взаємодоповнювальними засобами навчання. Їхня відмінність полягає в тому, що текст підручників, перш за все, спрямований на висвітлення навчального матеріалу, тоді як практикуми призначені для його усвідомлення, формування вмінь і навичок.

Контент-аналіз спеціальних джерел, присвячених проблемі навчальних видань (Л. Єрмолаєва, І. Іонов, А. Княжицький, Я. Кодлюк, Ю. Троїцький) дав можливість з'ясувати, що в них частково висвітлено проблеми підвищення ефективності освітнього процесу за допомогою практикуму, сформульовано вимоги до окремих складників методичного інструментарію для застосування в підготовці майбутніх фахівців, зокрема, під час викладання методики навчання української мови

Найвні низка наукових розвідок стосовно підручникотворення, у яких висвітлено окремі компоненти навчальних видань. У дослідженні І. Погонєць «Педагогічні основи ілюстрування підручників для початкових шкіл України (друга половина ХХ століття)» проаналізовано ілюстративний матеріал підручників для початкових шкіл України, виданих у другій половині ХХ століття, запропоновано науково-методичні рекомендації щодо застосування наочних зображень у структурі навчальної книги для школи першого ступеня для підвищення ефективності роботи з візуальним рядом навчальної книги [8, 139].

Ю. Кошара в роботі «Формування в учнів основної школи умінь самостійної роботи з підручником української літератури» висвітлила ефективні прийоми для організації самостійної роботи з підручником [6, 20].

Я. Кодлюк у своїх роботах розкриває теоретичні основи та практику підручникотворення в галузі початкової освіти України, обґрунтовує теоретичну модель підручника для школи першого ступеня, спираючись на оновлений зміст освітнього процесу в початковій школі [5, 102].

Зміст і структура допоміжних навчальних видань, зокрема практикуму, у наукових розвідках не висвітлено, незважаючи на те, що такий засіб швидко реагує на зміни в освітньому процесі. Це мобільний жанр навчальної літератури, інноваційне поліфункційне дидактичне явище, яке швидше за інших відгукується на потреби освітнього процесу: оперативно реагує на зміни в навчальній програмі, доповнює, поглиблює теоретичний матеріал.

Практикум – навчальне видання, що містить виклад сукупності завдань і (або) вправ із визначеної навчальної дисципліни, які сприяють засвоєнню набутих знань, умінь та навичок. Є допоміжним засобом навчання, призначеним для здобувачів освіти різних рівнів; зміст практикуму узгоджується з державними освітніми стандартами, навчальними планами, програмами [2].

Практикум спрямований на закріплення знань й умінь, формування навичок, на оволодіння формами й методами пізнання в освітній сфері. Зміст практикуму відбиває основні аспекти навчальної

дисципліни, повторюючи теоретичні й практичні питання для детального їхнього розгляду й закріплення. Такі видання можуть уміщувати вправи і завдання, додаткові методичні вказівки щодо їх виконання або матеріали, що роз'яснюють найскладніші питання [4]. Структура практикуму послідовно викладає матеріал відповідно до навчальної програми. Згідно із ДСТУ 3017: 2015 «Видання. Основні види. Терміни та визначення» практикум віднесено до групи навчальних видань, і він є різновидом навчальних посібників [4].

Формулювання мети статті. Метою статті є висвітлення та обґрунтування ефективного застосування практикуму як інтегративного навчального видання з методики навчання української мови в закладах фахової передвищої освіти.

Висвітлення процедури теоретико-методологічного дослідження із зазначенням методів. У науковій розвідці використано методи теоретичного дослідження (аналіз, абстрагування, систематизація, узагальнення). Застосовано комплекс методів дослідження: теоретичних – аналіз лінгвістичної, психологічної, педагогічної літератури з проблеми дослідження; синтез й узагальнення, порівняння; опрацювання досвіду роботи викладачів закладів вищої освіти, визначення поняттєвого апарату дослідження; емпіричних – спостереження й аналіз педагогічних явищ і процесів, колективні та індивідуальні бесіди з метою виявлення основних суперечностей та недоліків у змісті, застосування практикуму в курсі викладання методики навчання української мови.

Методологічною основою дослідження є положення теорії пізнання; теорії професійного становлення у вітчизняних дослідженнях; теорія мотивації у навчальній та професійній діяльності; педагогіки успіху та педагогіки партнерства.

Питання забезпечення закладів фахової передвищої освіти навчальними виданнями на сьогодні стоїть гостро. Досвід доводить, що для закладів такого рівня їх незначна кількість. Опитування серед викладачів і здобувачів освіти дало змогу дійти висновку, що 80 відсотків викладачів висловлюють думку, що саме для закладів фахової передвищої освіти таких видань недостатньо, зокрема, практикумів (опитування проходило серед закладів фахової передвищої освіти Чернігівської області – 18 закладів). Здобувачі освіти вважають, що для вивчення фахових предметів вони потребують універсальних видань, які містять інтегративний комплекс теоретичного й практичного матеріалу. Значущість таких засобів навчання полягає в тому, що вони оптимізують освітній процес, «скорочують» шлях інформаційного потоку фахових, базових знань і вмінь в умовах зростання вимог до підготовки здобувачів освіти, уможливають ефективну дистанційну й змішану форму навчання.

Основна мета навчальних видань – забезпечення навчально-методичної підтримки різних форм і методів освітнього процесу на усіх його етапах і рівнях. Вони виконують комунікативну, інформаційну, пізнавальну, розвивальну, виховну, організаційну та самоосвітню функції, надаючи допомогу здобувачам освіти в оволодінні конкретним навчальним предметом, дисципліною, курсом.

Вітчизняні науковці підручник розглядають як сукупність текстових та ілюстративних компонентів, які поєднують довідково-супровідний апарат та навчальний зміст підручника в єдину систему передачі навчальної інформації, як важливу соціально-історичну категорію, оскільки зміст освіти визначається саме державою. Отже, можна стверджувати, що зміст підручника відтворює зміст освіти на визначеному соціально-історичному етапі розвитку держави.

Характерними ознаками навчальних видань є єдність змісту і форми, читацьке і цільове призначення, жанр та роль в освітньому процесі. У структурі навчальної книги, як правило, уміщують текстові (основний, додатковий та пояснювальний тексти) та позатекстові компоненти (апарат організації засвоєння інформації, ілюстративний матеріал, апарат орієнтування), до яких ставляться нормативні вимоги.

Під нормативними вимогами наукова розвідка Н. Грони розуміє психолого-педагогічні, дидактичні та інші вимоги, зафіксовані в нормативних документах, які є обов'язковими для виконання [1]. В арсеналі педагогічної науки є узагальнено вимоги до структури, змісту, оформлення підручників. Їхня номенклатура залежить від типу освітнього закладу, рівня освіти, педагогічної системи, особливостей навчального предмета. Частина з них зафіксована в нормативних документах і є обов'язковою для виконання. Проте зміни, що відбуваються в системі освіти, упровадження електронних посібників, інші аспекти сьогодення висувають до підручника як до основного засобу навчання нові вимоги [7]. Саме тому забезпечення якісними навчальними виданнями освітній процес сприятиме формуванню професійної культури педагога вищої школи.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Важливе місце в професійній підготовці майбутнього вчителя початкових класів займає курс «Методика навчання української мови». Специфіка його полягає в тому, що він спирається на суміжні дисципліни (мовознавство, педагогіка, психологія, логіка) і покликаний формувати на цій основі педагогічну майстерність у майбутнього фахівця.

Здобувач освіти має оволодіти методами й прийомами успішного навчання української мови, професійними вміннями й навичками в контексті нової парадигми філософії освіти України. У концепції реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» (2016) передбачено не тільки оновлення змісту освіти, а й організацію освітнього процесу в цілому. У цьому вимірі особливої

значущості набули зміни, що вже реалізуються в початковій ланці освіти, які передбачають створення принципово нового освітнього середовища, спрямованого на індивідуалізацію навчання, у процесі якого дитина одержує задоволення, відчуває себе успішною. Саме тому в умовах сьогодення початкова освіта потребує змін у теоретико-методичних підходах до навчання української мови. Зважаючи на це, зміст навчальних видань і практикуму зокрема відображає новітні досягнення лінгводидактики, сприяє розвитку здобувача освіти як соціально особистісного феномену.

Мета практикуму як навчального видання – допомогти здобувачам освіти у визначенні найбільш раціональних способів вирішення проблем початкової мовної освіти. У процесі навчання майбутні фахівці мають усвідомити суспільні функції української мови, пріоритетні напрями мовної освіти, зміст і структуру початкового курсу української мови. Зміст видання підпорядковано конкретній темі і визначеній меті формування фахових умінь, навичок для методичного становлення вчителя початкових класів. Форма організації знань є реальною, яка веде до їхнього ущільнення, оптимізації та інтенсифікації шляхом поєднання теоретичного й практичного аспектів у підготовці майбутнього вчителя.

Оскільки теоретичні знання становлять основу для формування спеціальних умінь і навичок, зміст кожної теми містить теоретичний і практичний блоки. Теоретичний блок включає методичний коментар до теми, що допоможе студентам систематизувати матеріал, краще зрозуміти тему, її особливості.

Практичний блок спрямовано на формування у майбутніх учителів початкової школи фахових умінь працювати з навчально-методичною літературою, добирати відповідні форми і методи навчання, дидактичний матеріал, розробляти конспекти уроків, систему вправ, виконувати аналіз, самоаналіз уроку та ін. Глибоке осмислення особливостей вивчення питань шкільного курсу української мови в процесі виконання практичних завдань дасть можливість здобувачам освіти усвідомити внутрішньопредметні зв'язки, що існують між темами цього курсу.

Зміст і структура практичних занять спонукають майбутніх фахівців пізнавати теорію, набувати педагогічного досвіду, постійно звертатися до матеріалів шкільних та вузівських підручників, навчальних, методичних посібників, фахових періодичних видань.

До кожної теми дібрано методичні задачі, у яких змодельований конкретний навчально-методичний факт для оволодіння здобувачами освіти окремими компонентами професійної діяльності. Цей вид навчальних завдань є дієвим засобом формування професійної майстерності майбутніх фахівців до початку їхньої самостійної роботи з дітьми.

Окреме місце в системі методичної підготовки майбутнього фахівця відведено тестовим завданням. Вони сприятимуть контролю знань здобувачів освіти. Поданий до кожної теми список рекомендованої літератури допоможе майбутнім учителям самостійно опрацювати актуальні проблеми теорії і практики навчання української мови в початковій школі.

Ключовим компонентом класно-урочної форми організації навчання є урок. Кожному типу уроку відповідає визначена структурна послідовність. Для формування вміння розробляти та аналізувати уроки додатки містять структуру уроків української мови різних типів, форми роботи на окремих етапах та схему аналізу уроку.

Пропонуємо окремі завдання з методики навчання української мови для студентів спеціальності 013 Початкова освіта:

•Укласти тематичний ілюстрований словник (на матеріалі підручника «Літературне читання») за напрямами:

Природа навколо нас
Хто не вчивсь, не буде знати
Бути господарем на землі
Наші чотирилані друзі
Байдужість до батька–матері не прощається
І коваль, і швець, і на дуду грець
Українське мистецтво
Родове обійстя
Любов до Батьківщини – перша чеснота цивілізованої людини.

Структура словникової статті: слово, значення слова (за тлумачним словником), приклади з підручника «Літературне читання», приклади з художньої літератури, газет, журналів (зміст доступний для молодшого школяра).

•Розглянути методику вивчення роду й числа прикметників. Доповнити методику ознайомлення з відмінюванням прикметників та їхнім написанням (замість знаку запитання потрібно сформулювати твердження за аналогією до методики вивчення роду й числа прикметника):

Евристичний метод. ???
 Висновок: ???
 Пояснювально-ілюстративний метод. ???

Алгоритм визначення відмінка прикметника:

Правопис: закінчення прикметника збігається із закінченням ????, на яке відповідає ????

У називному відмінку множини всі прикметники мають закінчення ?????

Евристичний метод. Спостереження за поєднанням різних іменників з прикметником.

Висновок: від чого залежить рід (число) прикметника?

Пояснювально-ілюстративний метод. Робота з таблицею: запитання, закінчення в однині й множині.

Алгоритм визначення роду (числа) прикметника:

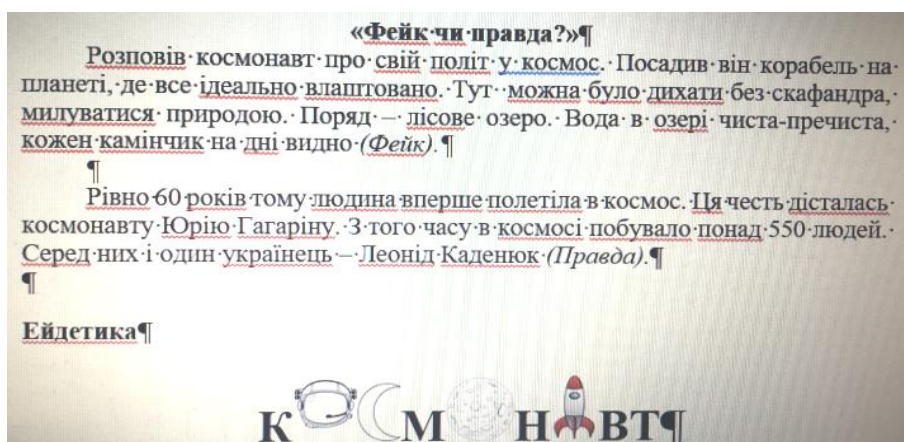
– знайти іменник, зв'язаний з прикметником;

– визначити рід (число) іменника;

– за родом (числом) іменника визначити рід (число) прикметника.

▪ Створити квазіенциклопедію словникового слова, розглянувши слово «енциклопедично» за всіма складниками знань: лексичне значення слова; походження; поєднання з іншими словами; спільнокореневі слова; синоніми, антоніми, омоніми; тексти «Фейк чи правда?», ейдетика.

Наприклад:

Мал. 1 «Квазіенциклопедія слова «Космонавт»»

Прикладний аспект семінарських і практичних занять з методики навчання української мови дає можливість студентам не лише опанувати комплекс методичних знань, а й навчитися створювати власний дидактичний продукт на високому професійному рівні. Інтегровальний підхід до створення практикуму як навчального видання передбачає засвоєння методичних знань з методики навчання української мови в різних аспектах, дає якісний результат, організовує системну й цілісну підготовку майбутнього вчителя початкових класів.

Висновки. Отже, можна стверджувати, що практикум як навчальне видання є найбільш зручним засобом фахової підготовки здобувачів освіти, оскільки: по-перше, майбутні фахівці мають змогу розширити свою практичну діяльність, аспект застосування окремих теоретичних положень за допомогою спеціально розроблених завдань і вправ, по-друге, безпосереднє виконання значної кількості різноманітних та різнорівневих завдань допомагає збільшити обсяг розумових і практичних дій. Практикум – це складник методичного забезпечення освітнього процесу і може виконувати багатовекторну роль в оптимізації та підвищенні ефективності навчання в закладах фахової передвищої освіти, зокрема, у курсі методики навчання української мови.

Перспективу подальшого наукового пошуку в цьому напрямі вбачаємо в розробленні робочих зошитів з курсу методики навчання української мови, адже робочий зошит – це складник навчально-методичного комплексу, поліфункціональний засіб навчання, який доповнює та конкретизує основний лекційний матеріал, оптимізує проведення практичних і семінарських занять.

References

1. Грона Н. В. До проблеми аналізу структури підручника у процесі теоретико-методичної підготовки майбутнього вчителя початкової школи. *Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя*. Серія: Психолого-педагогічні науки. 2011. Вип. 2. С. 40-43.
Hrona, N. V. (2011). Do problemy analizu struktury pidruchnyka u procesi teoretyko-metodychnoyi pidgotovky majbutnogo vchytelya pochatkovoyi shkoly [To the problem of analyzing the structure of the

- textbook in the process of theoretical and methodological training of the future primary school teacher]. *Naukovi zapysky Nizhynskogo derzhavnogo universytetu imeni Mykoly Gogolia*. Seriya: Psyhologo-pedagogichni nauky. [Scientific notes of Mykola Gogol Nizhyn State University. Series: Psychological and pedagogical sciences], 2, 40-43.
2. Грона Н. В. Підручник, що відповідає на виклики часу. *Український педагогічний журнал*. 2017. №1. С. 126-131.
Hrona, N. V. (2017). Pidruchnyk, shcho vidpovidaie na vyklyky chasu [A textbook that meets the challenges of time]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal [Ukrainian Pedagogical Journal]*, 1, 126-131.
 3. Грона Н. В. Практикум з методики навчання української мови: навч. посібн. для студентів спеціальності 013 Початкова освіта. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2022. 180 с.
Hrona, N. V. (2022). Praktykum z metodyky navchannia ukrainskoi movy: navch. posibn. dlia studentiv spetsialnosti 013 Pochatkova osvita [Workshop on methods of teaching the Ukrainian language: manual. for students of specialty 013 Primary education]. Nizhyn: NDU im. M. Hoholia.
 4. ДСТУ 3017:2015. Національний стандарт України. «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять». URL: https://ntb.pstu.edu/images/N-rabotniku/DSTU_3017_95.pdf. (дата звернення: 18.02.2023).
DSTU 3017:2015. Natsionalnyi standart Ukrainy. «Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat» [DSTU 3017:2015. National standard of Ukraine. “Information and documentation. Edition. The main types. Terms and definitions of concepts”]. Available at: https://ntb.pstu.edu/images/N-rabotniku/DSTU_3017_95.pdf.
 5. Кодлюк Я. П., Шишак А. М. Інтерактивні методи роботи з підручником у початковій школі: технологія кооперативного навчання. *Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих науковців «Наука, освіта, суспільство очима молодих»*. Рівне: РДГУ, 2020. С. 102–104.
Kodliuk, Ya. P., & Shishak, A.M. (2020). Interaktyvni metody roboty z pidruchnykom u pochatkovii shkoli: tekhnolohiia kooperatyvnoho navchannia [Interactive methods of working with a textbook in primary school: technology of cooperative learning]. *Materialy KhIII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii здobuvachiv vyshchoi osvity i molodykh naukovtsiv «Nauka, osvita, suspilstvo ochyma molodykh» [Materials of the 13th International Scientific and Practical Conference of Graduates of Higher Education and Young Scientists «Science, Education, Society Through the Eyes of Young People»]*. Rivne.
 6. Кошара Ю. М. Методична модель формування в учнів 5–8 класів умінь самостійної роботи з підручником української літератури. *ScienceRise. Pedagogical Education*. 2015. № 11(5). С. 19-23.
Koshara, Yu. M. (2015). Metodychna model formuvannia v uchniv 5–8 klasiv umin samostiinoi roboty z pidruchnykom ukrainskoi literatury [Methodical model of formation of students of grades 5-8 of independent work skills with a textbook of Ukrainian literature]. *ScienceRise. Pedagogical Education [ScienceRise. Pedagogical Education]*, 11 (5), 19-23.
 7. Лізвінський В.Л. Генеза нормативних вимог до змісту вузівського підручника (друга половина XX ст. – початок XXI ст.). URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pfto/2010_7/files/PD710_26.pdf. (дата звернення: 12.01.2023).
Lizvynskiy, V.L. (2010). Heneza normatyvnykh vymoh do zmistu vuzivskoho pidruchnyka (druha polovyna XX st. – pochatok XXI st.) [The genesis of normative requirements for the content of a university textbook (second half of the 20th century – beginning of the 21st century)]. Available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pfto/2010_7/files/PD710_26.pdf.
 8. Погонєць І. В. Теоретичні підходи до аналізу ілюстративного матеріалу шкільних підручників у другій половині XX століття. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. 2015. Вип. 35, Т.І (13). С. 137–140.
Pohonets, I. V. (2015). Teoretychni pidkhody do analizu iliustratyvnoho materialu shkilnykh pidruchnykiv u druhiy polovyni XX stolittia. [Theoretical approaches to the analysis of illustrative material of school textbooks in the second half of the 20th century]. *Humanitarnyi visnyk DVNZ «Pereiaslav-Khmelnyskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Hryhoriia Skovorody» [Humanitarian Bulletin of Pereiaslav-Khmelnyskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda]*, 35, 1, 137-140.
 9. Пометун О. Сучасний підручник: Нові підходи – нові рішення. *Історія в школі*. 2008. № 5–6. С. 24.
Pometun, O. (2008). Suchasnyi pidruchnyk: Novi pidkhody – novi rishennia [Modern textbook: New approaches – new solutions]. *Istoriia v shkoli [History at school]*, 5-6, 24.

Hrona Nataliia

ORCID 0000-0003-2578-2865

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
teacher of higher category, teacher-methodist,
Communal establishment
«Pryluky Humanitarian and Pedagogical Applied College
named after Ivan Franko»
(Pryluky, Ukrainian) E-mail: natashagrona@ukr.net

Khomych Tetiana

ORCID 0000-0002-4557-3174

Candidate of Philological Sciences (Ph.D.),
Docent, Head of the Department of Ukrainian language and literature,
T.H. Shevchenko National University «Chernihiv colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: vantrans@ukr.net

INTEGRATIVE RESOURCE OF PRACTICUM IN OF TEACHING THE UKRAINIAN LANGUAGE

The article analyzes the integrative model of the practicum as an educational publication, which is a component of the educational and methodological complex of the discipline, a means of learning, and a resource to carry out the educational activities.

Methodology. A set of research methods is applied: the theoretical – analysis of linguistic, psychological, pedagogical, educational and methodological literature on the research problem; synthesis and generalization, comparison; working out the experience of higher education institution teachers, defining the conceptual apparatus of research; empirical – observation and analysis of pedagogical phenomena and processes, collective and individual conversations with the aim of identifying the main contradictions and shortcomings in the content, application of the workshop in the context studying in the course of teaching the methodology of learning the Ukrainian language.

The purpose of the article is to highlight and justify the effective use of the practicum as an integration educational publication in methodology of teaching the Ukrainian language in the professional pre-higher education institutions.

The scientific novelty. It is emphasized that increasing the effectiveness of distance learning for education seekers is possible now if the student's individual educational trajectory is formed. All this contributes to updating both the theoretical content of educational literature and the practice of its publication. The scientists' and teachers' important task has become the search for an integrative model of the educational subject and its implementation in various components of the educational and methodological complex.

The practicum is considered to be a mobile genre of the educational literature, an innovative multifunctional didactic phenomenon that responds to the needs of the educational process faster than others: it responds promptly to the curriculum changes, supplements and deepens the theoretical material.

The theoretical and methodological basis of the study consists of: classical and modern assets of the world and domestic linguistic didactics of pedagogy, psychology, activity theory of learning and personality development.

Conclusions. The practicum is believed to be the most convenient means of professional training education seekers, since such a publication is a component of methodical support of the educational process and can perform a multi-vector role in optimizing and increasing the effectiveness of training in vocational pre-higher education institutions.

Keywords: vocational pre-higher education institutions, integration, methodology of teaching the Ukrainian language, educational publications, practicum.

Стаття надійшла до редакції: 27.04.2023

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор О.О. Лілік